

ROZHODOVACÍ PROCES VELITELE A ŠTÁBU OKRUHU

Teritoriální štáb okruhu, stejně jako polní štáb, je hlavním orgánem velení na příslušném teritoriu a zodpovídá za včasnou organizaci činnosti vojsk a za pevné a nepřetržité velení vojskům, ústavům a zařízením za každé situace.

Řízení činnosti vojsk na teritoriu okruhu zahrnuje celý komplex opatření.

Hlavní náplní práce teritoriálního štábu okruhu je:

- získávání zpráv a rozbor situace;
- plánování činnosti vojsk podle úkolů od nadřízených a rozhodnutí velitele;
- včasné předávání úkolů vojskům a teritoriálním orgánům a zařízením;
- organizace součinnosti;
- kontrola plnění stanovených úkolů a poskytování pomoci podřízeným;
- stálé informování nadřízeného štábu, podřízených štábů, sousedů a příslušných resortů o situaci.

Funkcionáři štábu vykonávají svoji činnost na základě směrnic, rozkazů a nařízení náčelníka generálního štábu a rozhodnutí a pokynů velitele okruhu.

Rozhodovací proces štábu musí plně respektovat ustanovení a vycházet z platných řádů a předpisů, které ovšem přizpůsobí konkrétním podmínkám a teritoriální problematice. Důsledně přitom respektuje zásadu Polního řádu ČSLA, že velitelé a štáby neustále řídí své útvary, ústavy a usměrňují jejich úsilí ke splnění stanovených úkolů.

Při velení musí respektovat zejména tyto zásady:

- velet vojskům nepřetržitě, pevně a pružně;
- velet na základě centrálního řízení nadřízeného velitele a rozumné iniciativy podřízených při plnění úkolů;
- zabezpečit rychlé, utajené a překvapivé plnění vlastních opatření;

- dovedně využívat výsledků činnosti vojsk na teritoriu;
- získávat a udržovat iniciativu;
- včas učinit opatření k ochraně teritoria proti zbraním hromadného ničení a zabezpečit rychlou obnovu bojeschopnosti.

Základem velení je rozhodnutí velitele okruhu. Nedostane-li velitel — náčelník při náhlé změně situace včas pokyny nadřízeného, je povinen vzít na sebe odpovědnost samostatně se rozhodnout a své rozhodnutí houževnatě uskutečňovat. Při první možnosti to hlásí nadřízenému a informuje sousedy.

Polní řád ČSLA ukládá veliteli před rozhodnutím ujasnit si úkol a zhodnotit situaci.

Obsah ujasnění úkolu a zhodnocení situace bude se lišit u teritoriálního štábu oproti této činnosti u polních vojsk. Náplň ujasnění úkolu a zhodnocení situace v teritoriálním štábu ovlivňují zejména odlišné úkoly, síly a prostředky.

Zkušenosti, které jsme získali při štábních nácvičích, válečných hrách a velitelsko-štábních cvičeních, ukazují, že je vhodné dodržet tento postup:

a) Ujasnění úkolu

Při ujasňování úkolu vycházíme z úkolu nadřízeného. Těchto úkolů je vždy několik. Tak např.:

- zabezpečit přesuny vojsk;
- dokončit mobilizaci;
- zničit nepřátelské výsadky;
- zabezpečit překrytí státní hranice.

Ukázalo se, že je výhodné ujasnit si každý z těchto úkolů samostatně a v závěru shrnout výsledky jednotlivých úkolů.

Při ujasňování úkolu k zabezpečení přesunů si ujasníme:

- kdo se bude přesunovat;
- které osy je nutné pro přesun uvolnit;
- dobu, po kterou je třeba osy uvolnit;
- které prostory a v jaké době uvolnit;
- jaké úkoly budeme plnit k zabezpečení os přesunu
 - doplňkový průzkum os,
 - stanovení a vytyčení objížděk,
 - organizace pořádkové služby,
 - zabezpečení přechodů přes nebezpečné prostory a vodní toky;
- jak zabezpečit informování o situaci na osách a o vyčleněných kapacitách opravárenských, zásobovacích a zdravotnických;
- jaké úkoly jsou uloženy k zpravodajskému zabezpečení na osách a v prostorech soustředění;
- jaké úkoly budeme plnit
 - z hlediska operačního maskování,
 - k ochraně proti účinkům ZHN nepřítel.

V dílčím závěru z ujasnění úkolu k zabezpečení přesunů musí vyplynout pochopení zámyslu nadřízeného k všestrannému a včasnému zabezpečení přesunu, způsob plnění tohoto úkolu jak časový, tak prostorový. Co má štáb okruhu splnit, k čemu a s kým organizovat součinnost.

Při ujasňování úkolu k dokončení mobilizace je potřebné ujasnit si

- které svazky a útvary (zařízení) ještě nedokončily mobilizaci;

— kam v tomto období položit hlavní důraz, tj. na které svazky, útvary a místní vojenské správy;

— úkoly svazků, útvarů a zařízení po zmobilizování;

— byla-li mobilizace narušena činností nepřítelů, jaké úkoly splnit k odstranění následků, jakým způsobem uhradit ztráty.

V závěru musíme mít jasno, které svazky, útvary a zařízení ještě pokračují v mobilizaci, zda budou mobilizační úkoly splněny v plánovaných časových normách, jaké úkoly budou plnit po zmobilizování a jaká opatření budeme plnit k úplnému dokončení mobilizace. Zvláštní pozornost věnujeme těm opatřením nadřazeného, která jakýmkoliv způsobem ovlivňují, nebo mění zejména plánované doby mobilizační pohotovosti, ať již jde o zkrácení nebo prodloužení stanovených lhůt.

Ujasnění úkolu při ničení nepřátelských výsadek.

Zde je důležité pochopit, jaký význam má splnění úkolu pro další činnost vojsk a zejména do kdy máme úkol splnit. Vzhledem k tomu, že nepřátelské výsadky mohou vážně ohrozit plnění úkolů na teritoriu, tomuto úkolu věnujeme mimořádnou pozornost. Zejména sledujeme:

— v kterých prostorech teritoria jsou nepřátelské výsadky;

- druh výsadku,
- síla,
- možné cíle a úkoly,
- dosavadní činnost;

— do kdy máme nepřátelský výsadek zničit;

— které síly a prostředky budou při ničení výsadku použity a jaké úkoly v současné době plní;

— komu je uložena odpovědnost za zničení výsadků;

— kdo se bude na likvidaci výsadků podílet;

— komu a kdy hlásit situaci a splnění úkolu.

Protože plnění tohoto úkolu bude vždy časově omezeno, v závěru ujasnění úkolu musí vyniknout časový rozpočet plnění úkolu, které jednotky bude nejvýhodnější k ničení nepřátelských výsadků použít a jaká opatření u nich učinit, s kým a kdy navázat součinnost, kdy schválit rozhodnutí pro ničení výsadků, koho vyčlenit ze štábu k řízení a koordinaci při plnění tohoto úkolu.

Ujasnění úkolu při překrytí státní hranice může probíhat podle ustanovení Polního řádu ČSLA, protože jde o bojovou činnost vojsk:

— pochopit zámysl nadřazeného;

— způsob, jak použít prostředků vyčleněných pro překrytí;

— místo a úlohu vyčleněných jednotek při plnění úkolu.

Celkový závěr z ujasnění úkolů

1. Pochopit místo a úlohu štábu okruhu v současné situaci.

2. S kterým orgánem máme organizovat součinnost.

3. Rozsah úkolů a opatření, o nichž bude nutné informovat Radu obrany republiky a požadavky na ni.

4. Jaké informace předat a vyžádat od sousedů a ve kterých otázkách s nimi projednat nezbytnou součinnost.

5. Stanovit pořadí důležitosti úkolů a časový plán jejich plnění.

6. Jak plnění uložených úkolů ovlivní celkovou situaci na teritoriu okruhu,

u sousedů a v polních vojscích a jak se odrazí v situaci na frontě a z toho hlediska na které úkoly zaměřit hlavní úsilí.

Na základě takového ujasnění stanovených úkolů můžeme stanovit opatření, která jsou nutná pro přípravu k plnění úkolů.

b) Předběžné nařízení

Závěry z ujasnění úkolů schválí velitel a štáb vydá vojskům a zařízením na teritoriu okruhu patřičná předběžná nařízení, která zabezpečí jejich orientaci a umožní jim s dostatečným časovým předstihem přistoupit k vlastnímu rozhodovacímu procesu.

Předběžná nařízení zpracujeme v souladu s předpisem „Štábní práce v poli“.

c) Hodnocení situace

Po vydání předběžných nařízení přistoupíme k další části rozhodovacího procesu, tj. k hodnocení situace. Zde se můžeme držet ustanovení Polního řádu ČSLA, ovšem tak, že jej přizpůsobíme potřebám teritoria.

V prvním bodě hodnotíme situaci nepřítele, při čemž si ujasníme:

- všeobecnou situaci nepřítele;
- uskupení prostředků jaderného napadení a jejich možnost působit proti teritoriu;
- uskupení letectva a jeho působení proti teritoriu včetně předpokládáných změn;
- uskupení pozemních sil nepřítele, které mohou působit proti teritoriu;
- pravděpodobný zámysl nepřítele;
- zhodnocení stupně ohrožení teritoria;
- opatření ke zmaření zámyslu nepřítele.

Ve druhém bodě si ujasníme situaci vlastních vojsk a prostředků:

- stav zmobilizování po svazcích, útvech a zařízeních
 - kde je mobilizace ukončena,
 - kde zmobilizování ještě probíhá a kdy se předpokládá ukončení,
 - zda byla mobilizace narušena a jak (činností nepřítele nebo jinými rušivými jevy) a zda to bude mít vliv na splnění stanovených časových norem mobilizační pohotovosti;
- situace u místních vojenských správ
 - jak plní mobilizační úkol,
 - situace v povolávání a dodávání záloh,
 - možnosti k úhradě ztrát osob a materiálů,
 - předpoklady k plnění dalších mobilizačních úkolů;
- situace u zmobilizovaných svazků, útvarů a zařízení
 - prostory, kde jsou,
 - činnost,
 - stanovený úkol a předpoklady pro jeho splnění,
 - možnosti jejich použití při plnění uložených úkolů;
- situace u teritoriálních zařízení
 - stav plnění vlastních plánovaných úkolů,
 - situace v zabezpečování úkolů ve prospěch zmobilizovaných vojsk,
 - použitelnost a rozsah využití kapacit a prostředků k zabezpečení úkolů vyplývajících z rozkazu nadřízeného a konkrétní situace na teritoriu;

- situace, ráz činnosti a úkoly sousedů;
- radiační, chemická a biologická situace;
- povětrnostní podmínky, počasí, denní a roční doba.

K správnému zhodnocení situace a upřesnění nejasných otázek v jednotlivých otázkách vyslechnou hlavní funkcionáři okruhu podle potřeby jednotlivé odborné náčelníky v rozsahu a pořadí, které jim umožní získat přehled o skutečné situaci na teritoriu, o předpokladech jejího dalšího vývoje, o silách a prostředcích použitelných k plnění stanovených úkolů a možných způsobech jejich zabezpečení.

V závislosti na konkrétní situaci může jít o tyto informace:

Ve zpravodajské oblasti:

- zámysl nepřítel s důrazem na možnosti nebo další použití zbraní hromadného ničení, letectva a výsadků;
- možnosti nepřátelského působení proti teritoriu a to jak časově, tak i co do sil a prostředků;

Na úseku zabezpečení mobilizace:

- návrh na dokončení mobilizace;
- způsob řešení ztrát;
- situace u místních vojenských správ a jejich možnosti;

Na úseku přípravy vojsk:

- způsob bojového stmelení;
- využití žáků školních a výcvikových jednotek a organizace jejich dalšího výcviku;
- možnosti efektivního využití vybudované učebně výcvikové základny;

Na úseku zabezpečení spojení:

- stav a možnosti v zabezpečení spojení;
- návrh na způsob spojení s přesunujícími se vojsky;
- opatření k zabezpečení velení a řízení činnosti vojsk na příslušném teritoriu;

Na úseku ženižního zabezpečení:

- návrh na zabezpečení přechodů přes velké vodní toky;
- opatření k snížení následků v případě zničení velkých vodních děl;
- možnosti a způsob ničení jaderných min, které položil nepřátelský výsadek;
- ženižní zabezpečení přikrytí státní hranice;
- zabezpečení zdrojů pitné vody.

Podle konkrétní situace může velitel vyslechnout další odborné náčelníky v otázkách a rozsahu, který mu umožní přijmout zdůvodněné, situaci odpovídající a neoptimálnější rozhodnutí k splnění plánovaných, i nově upřesněných nebo uložených úkolů.

d) Zámysl velitele

Po ujasnění úkolů a zhodnocení situace velitel stanoví svůj zámysl. Tento musí vyjadřovat jednotnou myšlenku rozhodnutí velitele o plnění úkolů a dosažení stanovených cílů.

Základem zámyslu je určení a stanovení na co soustředit hlavní úsilí činnosti a která opatření a jaké síly a prostředky k tomu použít.

c) Rozhodnutí velitele

Na základě svého zámyslu přistupuje velitel okruhu k přípravě svého rozhodnutí. Podle ustanovení Polního řádu ČSLA v rozhodnutí velitel stanoví:

- zámysl činnosti;
- bojové úkoly útvarům (jednotkám);
- způsob součinnosti vojsk;
- organizaci velení.

U štábu okruhu při respektování tohoto ustanovení Polního řádu se osvědčilo připravovat rozhodnutí velitele tak, aby vyjadřovalo zvláštnost úkolů, které má teritoriální štáb plnit. Má umožnit formulovat potřebné úkoly v příslušných oblastech tak, aby na základě rozhodnutí velitele mohl zpracovat jasné rozkazy a nařízení těm vojskům a zařízením, která budou jednotlivé úkoly plnit.

1. V prvním bodě formuluje velitel stručně svůj zámysl. Zde vyjádří

- závěry ze situace a zámyslu pro činnost na teritoriu
 - na co soustředit pozornost,
 - čeho dosáhnout,
 - nezbytná opatření, která máme v důsledku toho učinit;
- formulaci rozhodnutí velitele.

V dalších bodech formuluje a ukládá úkoly k zabezpečení

2. Mobilizace

- opatření k urychlení nástupu záloh;
- řešení náhrady za nenastoupené osoby a nedodaná motorová vozidla;
- kde položit důraz v řídicí činnosti;
- komu a kdy poskytnout pomoc a v jakém rozsahu;
- řešení úhrady v případě hromadění ztrát;
- využití nepředurčených vojáků v záloze, kteří jsou na vojenském cvičení u útvarů na teritoriu;
- upřesnění a stanovení doby mobilizační pohotovosti;
- řešení dalších mobilizačních úkolů nařízené směrnicí — rozkazem NGŠ.

3. Obrany a ochrany teritoria

- určení nepřátelských sil a prostředků, které máme sledovat;
- upřesnění součinnostních úkolů k včasnému zjišťování vysazení a činnosti nepřátelských výsadek s upřesněním prostorů, kterým z tohoto hlediska věnovat pozornost a jsou vhodné nebo možné pro vysazení;
- úkoly k ničení již vysazených výsadek;
- úkoly pro průzkum na státní hranici;
- ochrana objektů zvláštní důležitosti;
- organizace a úkoly protivzdušné obrany teritoria;
- způsob ochrany proti ZHN (úkoly TRHS, rotám speciální očisty KVS, jednotkám a útvarům chemického vojska u zmobilizovaných svazků, útvarů a zařízení);
- přikrytí státní hranice;

4. Přesunů a přeprav

- určit, které osy a kdy k přesunům vyčlenit a pořadí přesunů na osách;

- uložit úkoly k doplňkovému průzkumu situace na osách a vytyčení určité automobilní sítě;
- kde a kdy zabezpečit výstavbu náhradních přemostění;
- určení a vyčlenění kapacit k ukrytí živé síly před účinky zbraní hromadného ničení během přesunů;
- stanovení časové normy k aktivaci etapních stanic;
- upřesnění organizace železniční dopravy;
- konkrétní úkoly k zabezpečení plánovaných přesunů z hlediska OPZHN, protivzdušné obrany, materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení;

5. Klidu a pořádku

- vyčlenění sil a prostředků;
- možnosti a způsob jejich použití k pořádkové službě, ochraně určených objektů, při ničení nepřátelských výsadků a při likvidaci následků napadení ZHN nepřítele.

V samostatném bodě rozhodnutí velitel pak formuluje úkoly svazkům, útvarům a zařízením v pořadí

- vševojskovým svazkům;
- svazkům a útvarům druhů vojsk;
- týlovým svazkům, útvarům a zařízením;
- místním vojenským správám;
- vojenským školám a výcvikovým svazkům a útvarům.

V dalších samostatných bodech rozhodnutí formuluje úkoly:

Politického zabezpečení

- zaměření ideově výchovné práce,
- opatření, která uskutečnit ve vojscích a v teritoriálních zařízeních;

Organizace velení

- jaké druhy spojení zabezpečit,
- vyčlenění spojovacích prostředků pro zabezpečení přesunů,
- upřesnění použití rádiového a speciálního spojení,
- velení při plnění bojových úkolů (ničení nepřátelských výsadků, překrytí státní hranice apod.),
- organizace součinnostního spojení,
- místa velení příslušného teritoriálního štábu.

Takto formulované rozhodnutí velitele zabezpečuje správně stanovit úkoly podřízeným, přednesení informační zprávy nadřízenému, informování sousedů a příslušných resortů, které se na plnění úkolů podílejí, zpracování potřebných opatření k zabezpečení bojové činnosti a kontrol přípravy podřízených k plnění stanovených úkolů.